

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 19.7.2005
KOM(2005)323 lõplik

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

**Ühenduse finantshuvide kaitse – pettusevastane võitlus -
2004. aasta aruanne**

(SEK(2005)973)

(SEK(2005)974)

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. 2004. aasta olulisemad sündmused	4
1.1. Euroopa Pettustevastase Ameti kavandatud reform.....	4
1.2. 10 uue liikmesriigi ühinemine.....	4
1.3. Koostööleping Šveitsi Konföderatsiooniga.....	5
1.4. Sigarettide salakaubavedu.....	6
1.5. Kokkulepe äriühinguga Philip Morris International	6
1.6. Põhiseaduse leping ja Euroopa Prokuratuuri loomise projekt	6
2. Pettusevastase võitluse tulemused: statistika analüüs ning komisjoni ja liikmesriikide võetud uued meetmed	7
2.1. Liikmesriikide teatamine pettustest ja muudest eeskirjade eiramisjuhtudest vastavalt valdkondlikele määrustele	7
2.2. Pettusevastase võitluse tulemustest teavitamine: üldsuse teavitamine	10
2.3. Liikmesriikide võetud meetmed.....	11
2.4. Komisjoni vastuvõetud meetmed.....	14
3. Põllumajandus- ja tollialane koostöö	16
3.1. Liikmesriikide meetmete analüüsi tulemused.....	16
3.2. Komisjoni võetud meetmed aastal 2004	18
4. Sissenõudmine.....	19
4.1. Traditsioonilised omavahendid	19
4.2. Otsetoetused	20
4.3. Põllumajandus.....	23
4.4. Struktuurifondid	24

SISSEJUHATUS

Ühenduse finantshuvide kaitse ja pettusevastane võitlus kuuluvad ühenduse ja liikmesriikide jagatud vastutusalasse. Koostöös liikmesriikidega koostab komisjon igal aastal aruande, milles kirjeldatakse uusi meetmeid, mis on nimetatud kohustuste täitmiseks võetud vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 280. Aruanne esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning see avaldatakse.

Et aruannet oleks lihtsam lugeda, on sellel aastal ühenduse ja siseriiklikud meetmed esitatud paralleelselt teemade kaupa (erinevalt varasematest aastatest, kui meetmeid esitati kahes eraldi osas). Selline esitus peaks andma parema üldpildi valdkonnast, kus ühenduse ja liikmesriikide ülesanne on üksteist täiendada.

Aruande **esimeses punktis** esitatakse 2004. aasta **olulisemad sündmused** ühenduse finantshuvide kaitse valdkonnas: Euroopa Pettustevastane Ameti (OLAF) reformikava, kümne uue liikmesriigi ühinemine, Šveitsi Konföderatsiooniga koostöölepingu allakirjutamine, võitlus sigarettide salakaubaveoga, sigaretitootjaga Philip Morris International kokkuleppe sõlmimine pettusevastase võitluse valdkonnas ning põhiseaduse lepingu allakirjutamine.

Teises punktis esitatakse kokkuvõtlikult ühelt poolt **statistika** liikmesriikide vastavalt valdkondlikele määrustele **teatatud eeskirjade eiramise kohta** ja nende **võetud meetmed 2004. aastal** ning teiselt poolt komisjoni vahetulemused tema 2004.–2005. aasta tegevuskava täitmise kohta ning OLAFi tõhususe parandamiseks võetud meetmed. Ühes alaosas käsitletakse üldsuse teavitamise küsimust pettusevastase võitluse valdkonnas.

Kolmandas punktis käsitletakse tolli- ja põllumajandusküsimustes **vastastikust abi käsitleva määruse¹** rakendamist. Kuna finantshuvide kaitse tagamine on jaotatud nii mitme erineva olemusega ja eri tasandil asuva asutuse vahel, on tõhusaks kaitseks koostöö äärmiselt oluline. Sel aastal valisid komisjon ja liikmesriigid ametiasutuste vastastikuse abi üheks keskseks teemaks küsimustikus, mille alusel määrati kindlaks riikide meetmed.

Viimases punktis esitatakse meetmed, mis on võetud laekumata või põhjendamatult makstud summade **tagasisaamise parandamiseks**. Ainult süsteemse finantsjärelvalve tagamisega on võimalik heastada pettuste ja muude eeskirjade eiramise teel tekitatud kahju.

Aruandes esitatakse vaid kokkuvõtlik ülevaade 25 liikmesriigi võetud meetmetest ja nende tulemustest. Samaaegselt avaldab komisjon kaks töödokumenti,² millest ühes esitatakse liikmesriikide meetmed ja teises statistika, kust lugeja leiab täiendavat teavet.

¹ Määrus (EÜ) nr 515/97.

² „Liikmesriikide võetud meetmed“ ja „Eeskirjade eiramise statistiline analüüs“.

1. 2004. AASTA OLULISEMAD SÜNDMUSED

1.1. Euroopa Pettustevastase Ameti kavandatud reform

Oma 18. novembril 2003 Euroopa Parlamendi ees esitatud kõnes tegi president Prodi seoses Eurostati juhtumiga mõned järeldused teabevahetuse ja eeskirjade selguse kohta, millega on OLAFi operatiivtöö reguleeritud. Juba tegevusjuhistes³, mille komisjon ja amet töötasid koos välja 2003. aasta juulis, kavandati komisjoni sisejuurdlusi käsitleva teabevahetuse parandamist.

Seepärast võttis komisjon 2004. aasta veebruaris vastu ettepaneku, millega kehtestatakse selged eeskirjad OLAFi ja ühenduse institutsioonide, organite ja asutuste vahelise teabevahetuse kohta ning mis võimaldab OLAFil oma tegevuse tõhustamiseks keskenduda operatiivsetele prioriteetidele ja kiirendada juurdlusi. Ettepanekutes püütakse selgitada rohkem juurdluste algatamise, lõpetamise ja pikendamise aluseid ning tugevdada kaitseõiguse tagamist ja järelevalvekomitee rolli. Seadusandlik menetlus on veel pooleli.⁴

26. oktoobril 2004 avaldas komisjon täiendava hinnangu OLAFi tegevuse kohta.⁵ See koosnes peamiselt kvantitatiivsest analüüsist. Punktis 2.4.2 on sellest aruandest esitatud mõned arvandmed.

1.2. 10 uue liikmesriigi ühinemine

Tänu ühinemiseelsele abile ning SAPARDi ja ISPA täiesti detsentraliseeritud juhtimisele olid ühinevad riigid selleks hästi ettevalmistatud, et kanda ühenduste vahendite nõuetekohase rakendamise eest täielikku finantsvastutust. Ühinemise ajaks oli laiendatud detsentraliseeritud rakendussüsteem (EDIS) juba kasutamiseks valmis.

Kõikides uutes liikmesriikides on loodud Pettusevastase Võitluse Kooskõlastamistalitus (AFCOS). AFCOS on struktuur, mille eesmärk on aidata nimetatud riikidel tundma õppida ülesandeid, mida neil tuleb täita pettuste ennetamisel ja tõkestamisel. Nende kaks peamist eesmärki on koordineerida asjaomastes riikides kõigi seadusandlike, haldus- ja operatiivmeetmete ja kohustuste täitmist, mis on seotud ühenduste finantshuvide kaitsega, ning tagada koostöö ja operatiivne teabevahetus komisjoni (OLAF) ja muude liikmesriikidega.

Mitut riiki hõlmava PHARE programmi⁶ raames anti abi struktuuride, sidevahendite ja andmebaaside loomiseks ning operatiivse oskusteabe arendamiseks. Komisjon korraldab seminare, koolitusi ja praktikume, et tagada AFCOSides kasutatava lähenemise professionaalsus. Enamikus uutes liikmesriikides täidab AFCOSi ülesandeid rahandusministeeriumi osakond või allasutus. Ülejäänutes kuuluvad need aga justiitsministeeriumi (Tšehhi Vabariik ja Küpros) või siseministeeriumi (Leedu) alla ning Slovakkias riigikantselei juurde.

³ SEK(2003)871.

⁴ KOM(2004)103 ja 104: määruste (EÜ) nr 1073 ja 1074/1999 muutmissettepanekud.

⁵ SEK(2004)1370.

⁶ PH/2002/1412.

Enamikus liikmesriikides tegelevad AFCOSid pettusevastaste juurdluste korraldamise ja koordineerimisega. Sloveenias on kõnealuse teenistuse ülesanne hinnata vaid juurdlusmeetodite asjakohasust ja tõhusust. Teistes institutsioonides kasutatavate juurdlusmeetodite kontrollimiseks on AFCOSil piiratud volitused. Ainult Poolas on AFCOSil sellised volitused ja Maltal on loodud erikoordineerimiskomitee muudes üksustes kasutatavate meetodite kontrollimiseks.

Kõikides liikmeriikides vastutavad AFCOSid teabe kogumise eest kulutustega seotud eeskirjade eiramise kohta ja selle teabe edastamise eest komisjonile vastavalt ühenduse õigusaktidele. Lisateavet AFCOSide kohta uutes liikmesriikides leiab töödokumendist, mis avaldatakse koos käesoleva aruandega.⁷

1.3. Koostööleping Šveitsi Konföderatsiooniga

2004. aasta oktoobris kirjutati alla koostööleping⁸ Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel võitlemiseks pettuste ja muu nende finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu. See koostööleping on pikkade läbirääkimiste vili ja selle ratifitseerimine on praegu käimas.

Lepingus lepiti kokku, et mõlemad lepinguosalisel teevad üksteisega täiel määral koostööd ja pakuvad täieulatuslikku haldusabi pettuste ja muu ebaseadusliku tegevuse, sealhulgas kaupade ja teenustega kauplemisest tulenevate õigusrikkumiste alal, mis on seotud tollieeskirjade ja kaudsete maksudega. Rahapesu vastast koostööd parandatakse märkimisväärselt, eriti suurte pettusjuhtumite ja salakaubaveo puhul.

Tänu lepingule ühtlustuvad finantshuvide kaitse valdkonnas lepinguosaliste vahel koostööd reguleerivad eeskirjad oluliselt ühenduse õigustikuga. Halduskoostööd tehakse vastavalt tolliasutuste vastastikust abi ja koostööd käsitleva konventsiooni nõuetele (Napoli II konventsioon⁹). Õigusalasel koostöö mehhanismid on sarnased Euroopa Liidu liikmesriikide vahel kriminaalasjades antavat vastastikust õigusabi käsitlevas konventsioonis ja selle lisaprotokollis sätestatuga.¹⁰ Sunnimeetmeid (läbiotsimine ja arestimine) hõlmava õigusalasel koostöö suhtes kohaldatakse topeltkaristatavuse põhimõtet, nagu on sätestatud Schengeni lepingu rakendamise konventsioonis¹¹. Samuti põhinevad rahapesu vastu võitlemise sätted ühenduse õigustikul selles valdkonnas.¹²

Komisjon loodab, et tulevikus õnnestub sõlmida samasugused lepingud teiste kolmandate riikidega.

⁷ SEK(2005)973.

⁸ KOM(2004)559 lõplik ja 2004/0187 (CNS), ELT-s veel avaldamata.

⁹ Nõukogu 18. detsembri 1997. aasta dokument, EÜT C 24, 23.1.1998, lk 1.

¹⁰ 29. mai 2000. aasta konventsioon, EÜT C 197, 12.7.2000 ja 16. oktoobri 2001. aasta lisaprotokoll, EÜT C 326, 21.11.2001.

¹¹ Schengeni lepingu rakendamise kokkulepe, EÜT L 239, 22.9.2000. Kui topeltkaristatavuse põhimõte jäetakse tulevikus läbiotsimise ja arestimisega seotud õigusabitaotluste puhul Schengeni lepingust välja, kohaldatakse koostöölepinguga hõlmatud valdkondades täielikult uusi Schengeni eeskirju, välja arvatud otsese maksustamise valdkonnas.

¹² Eelkõige direktiiv 91/308/EMÜ, mida on muudetud direktiiviga 2001/97/EÜ (EÜT L 344, 28.12.2001). Euroopa ühenduste finantshuvide kaitset käsitleva konventsiooni teine protokoll (EÜT C 222, 19.7.1997).

1.4. Sigarettide salakaubavedu

Ühendus on mitmeid aastaid jõuliselt võidelnud ühenduse ja liikmesriikide eelarvet kahjustava sigarettide salakaubaveoga. 2000. ja 2001. aastal algatasid komisjon ja kümme liikmesriiki¹³ tsiviilmenetluse New Yorgi kohtus sigarettitootjate RJ Reynolds ja teiste tootjate vastu, süüdistades neid sigarettide salakaubaveos ja rahapesus osalemises ning taotledes kohtult ettekirjutust. Hagejate eesmärk oli seeläbi salakaubavedu lõpetada.

1.5. Kokkulepe äriühinguga Philip Morris International

9. juulil 2004 teatasid komisjon ja kümme eespool nimetatud riiki kokkuleppe sõlmimisest sigarettitootjaga Philip Morris International (PMI), milles on ette nähtud tõhus süsteem, et võidelda sigarettide salakaubaveo ja võltsimisega ning millega lõpetati vaidlus osaliste vahel selles valdkonnas. Vastavalt kokkuleppele teeb PMI koostööd komisjoni talitustega, eelkõige OLAFiga, ja liikmesriikide õigusasutustega, et võidelda salakaubaveo ja võltsimisega. Samuti on kokkuleppes sätestatud finantssätted, mille kohaselt PMI maksab 12 aasta jooksul umbes 1,25 miljardit dollarit. Osalised loodavad, et tulevikus on selle eeskjuu alusel võimalik sõlmida samasuguseid kokkuleppeid teiste äriühingutega.

1.6. Põhiseaduse leping ja Euroopa Prokuratuuri loomise projekt

Ühenduse finantshuve kahjustava pettuse piiriülene iseloom ja organiseeritud kuritegevuse roll selles tingivad vajaduse kaotada üleeuroopalise koostöö tegemiseks tõkked, mis eraldavad liikmesriikide politsei- ja kohtuasutusi. Vaatamata erinevatele kokkulepetele, mis selleks otstarbeks on sõlmitud, on peamiseks pettuse tõkestamise tõhusust pärssivaks teguriks erinevused Euroopa karistusseadustike vahel. 2001. aastal võeti vastu roheline raamat¹⁴, mis oli mõeldud arutelu laiendamiseks. Euroopa Tuleviku Konvent¹⁵ lisas põhiseaduse lepingueelnõusse sätte, mille alusel on võimalik luua Euroopa Prokuratuur.

Euroopa põhiseaduse lepingu artiklis III-274 on ette nähtud, et nõukogu võib pärast ühehäälsel otsust ja nõusoleku saamist Euroopa Parlamendilt asutada liidu finantshuve kahjustavate rikkumiste vastu võitlemiseks Eurojusti põhjal Euroopa Prokuratuuri. Prokuratuur on pädev taga otsima, jälitama ja kohtu alla andma kõnealuste rikkumiste toimepanijaid ja kaassüüdlasi. Pärast ühehäälsel otsust, pärast nõusoleku saamist Euroopa Parlamendilt ja konsulteerimist komisjoniga võib nõukogu võtta vastu Euroopa otsuse, et laiendada Euroopa Prokuratuuri volitusi nii, et need hõlmaksid ka raskeid rahvusvahelisi kuritegusid.

2005. aasta mais¹⁶ teatas komisjon oma ettepanekus Haagi tegevuskava kohta, et ta tagab Euroopa õigusosalase koostöö ja Eurojusti raames tehtavate ettevalmistustööde

¹³ Belgia, Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Portugal ja Soome.

¹⁴ Roheline raamat ühenduse finantshuvide kaitse alaste karistussätete ja Euroopa Prokuratuuri loomise kohta, KOM(2001)715.

¹⁵ V. Giscard d'Estaing juhitud Euroopa Tuleviku Konvent loodi vastuseks Laekeni deklaratsioonile Euroopa Liidu tuleviku kohta, et alustada arutelu Euroopa institutsioonide reformi süvendamise üle.

¹⁶ KOM(2005)184.

järelevalve ning jälgib põhiseaduse pakutavaid võimalusi järgimise, et parandada liidu finantshuvide kaitset.

Pettusevastase võitluse puhul üldisemalt on põhiseaduse artiklis II-415 säilitatud praeguse EÜ asutamiselepingu tekst. Ometi võimaldab teksti ühe osa väljajätmine¹⁷ saada liidul oma finantshuvide kaitseks vajalikud karistusõiguslikud vahendid.

2. PETTUSEVASTASE VÕITLUSE TULEMUSED: STATISTIKA ANALÜÜS NING KOMISJONI JA LIIKMESRIIKIDE VÕETUD UUED MEETMED

2.1. Liikmesriikide teatamine pettustest ja muudest eeskirjade eiramisjuhtudest vastavalt valdkondlikele määrustele

Vastavalt ühenduse õigusaktidele peavad liikmesriigid teatama pettustest ja muudest eeskirjade eiramisjuhtudest, mis kahjustavad finantshuvisid ja seda kõikides ühenduse tegevusvaldkondades.¹⁸ Samasugune kohustus on riikidel, kes saavad abi ühinemiseelsetest vahenditest. Komisjoni talituste dokumendis, mis avaldatakse samaaegselt käesoleva aruandega, on teatamiste alusel saadud statistika põhjal koostatud süvaanalüüs.¹⁹ Järgmises tabelis on kokkuvõtlikult esitatud 2004. aastal teatatud eeskirjade eiramisjuhtude arv ja asjaomased summad iga valdkonnas.

Tabel 2.1 – Eeskirjade eiramisjuhtude arv ja summad

2004 KOKKU		
Valdkond	Teatatud eeskirjade eiramisjuhtude arv	Summa kokku (tuhandetes eurodes)
Omavahendid	2735	205 692
EAGGF tagatisrahastu	3401	82 064
Struktuurifondid ja Ühtekuuluvusfond	3327	694 535
Kokku	9463	982 291

¹⁷ Lõike 4 viimane osa on välja jäetud. Selles oli sätestatud, et „pettusevastased meetmed ja sellise pettuse tõkestamine, mis kahjustab Liidu finantshuvisid, ei hõlma riigi karistuõigust ega õigusemõistmist liikmesriikides.”

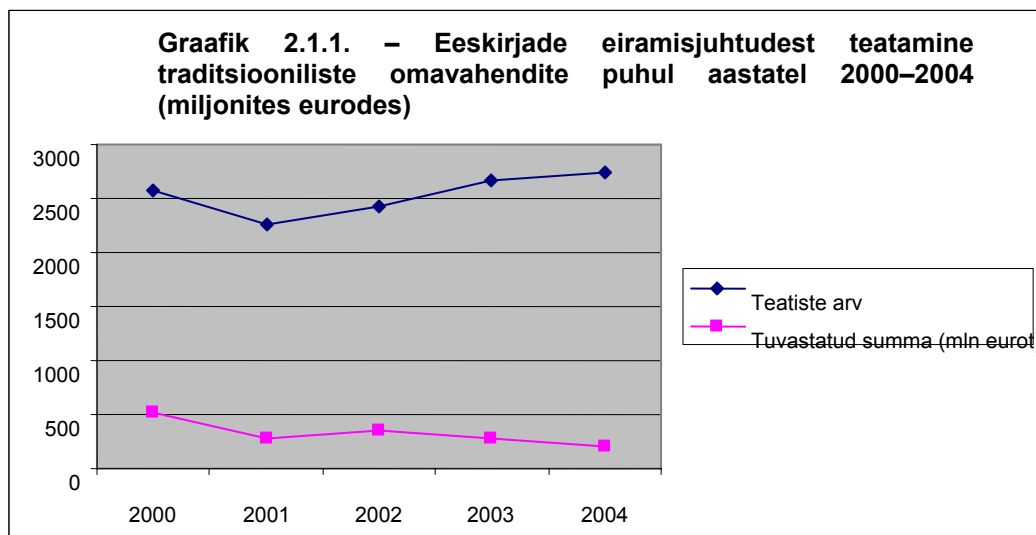
¹⁸ Vt kulude kohta eelkõige nõukogu 4. märtsi 1991. aasta määruse (EMÜ) nr 595/91 1 (EÜT L 67, 14.3.1991), komisjoni 11. juuli 1994. aasta määruse (EÜ) nr 1681/94 (EÜT L 178, 12.7.1994) ja komisjoni 26. juuli 1994. aasta määruse (EÜ) nr 1831/94 (EÜT L 191, 27.7.1994) artiklite 3 lõikeid ning traditsiooniliste omavahendite kohta nõukogu 22. mai 2000. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000 (EÜT L 130, 31.5.2000) artikli 6 lõiget 5.

¹⁹ SEK(2005)974.

Üldiselt võib öelda, et 2004. aastal teatatud eeskirjade eiramisjuhtude arv on suurem kui varem. Samas aga on eeskirjade eiramise põhjustatud hinnanguline finantsmõju kõikides valdkondades kahanemas, välja arvatud struktuurimeetmed; keskmiselt moodustavad need põllumajanduskulude puhul 0,19%, omavahendite puhul 1,5% ja struktuurimeetmete (kaasa arvatud Ühtekuuluvusfond) puhul 2%. Siiski tuleks eristada pettust ja eeskirjade eiramist. Pettus on määratletud kui tahtlikult toimepandud eeskirjade eiramine, mida on ainult kohtunikul õigus sellisena määratleda.²⁰ See on kriminaalkuritegu. Põllumajanduskulude puhul on teatatud eeskirjade eiramisjuhtudest pettusekahtlusega umbes 11%. Struktuurifondide puhul moodustavad pettused eeskirjade eiramisjuhtudest umbes 20%.

2.1.1. Traditsioonilised omavahendid

Selles valdkonnas kasvab teatatud juhtumite arv (2735 aastal 2004) pidevalt, erinevalt nendega seotud summast (205,7 miljonit eurot), mis kahaneb alates 2002. aastast ja moodustab umbes 1,5% kõikidest kogutud omavahenditest (12,307 miljardit eurot²¹ aastal 2004). 2004. aastal oli eeskirjade eiramine kõige rohkem seotud sigarettide, televiisorite ja suhkruga.

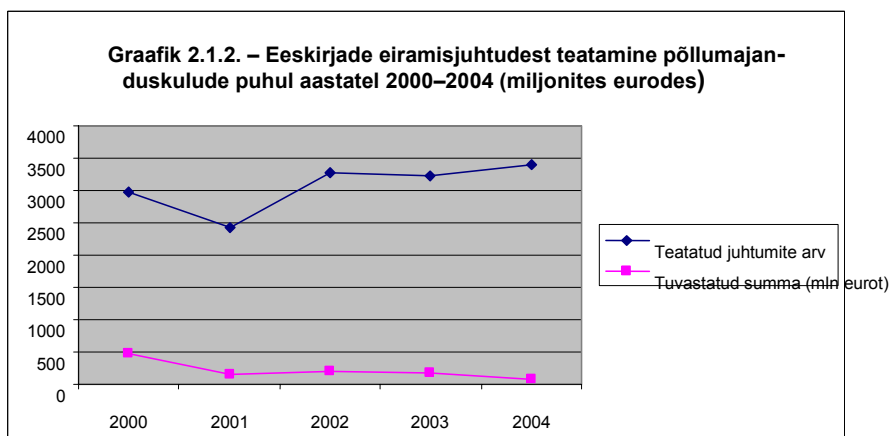
2.1.2. Põllumajanduskulud (EAGGF tagatisrahastu)

2004. aastal oli teatatud eeskirjade eiramisjuhtude arvus märgata väikest tõusu, võrreldes varasemate aastatega (3401 juhtumit). Samas on nende finantsmõju vähenenud (82 miljonit eurot) ja moodustab umbes 0,19% EAGGF tagatisrahastu

²⁰ Vt määratlus 26. juuli 1995. aasta konventsioonis ühenduse finantshuvide kaitse kohta (EÜT C 316, 27.11.1995), jõustunud 17. oktoobril 2002.

²¹ Kõnealuse summa puhul on tegemist tollivõlga, mis on kirjendatud liikmesriikide 2004. aasta A-raamatupidamises ehk summaga, mis on välja makstud ja/või mille kohta on esitatud tagatis. Summad, mis on kirjendatud tollivõlgadena, kuid mida ei ole ei makstud ega tagatud (või mille kohta on esitatud tagatis, kuid mis on vaidlustatud), on kajastatud B-raamatupidamises. Viimased ei sisaldu selles arvnäitajas. Teatistes seoses eeskirjade eiramisega edastatud summad jagunevad A- ja B-raamatupidamise vahel.

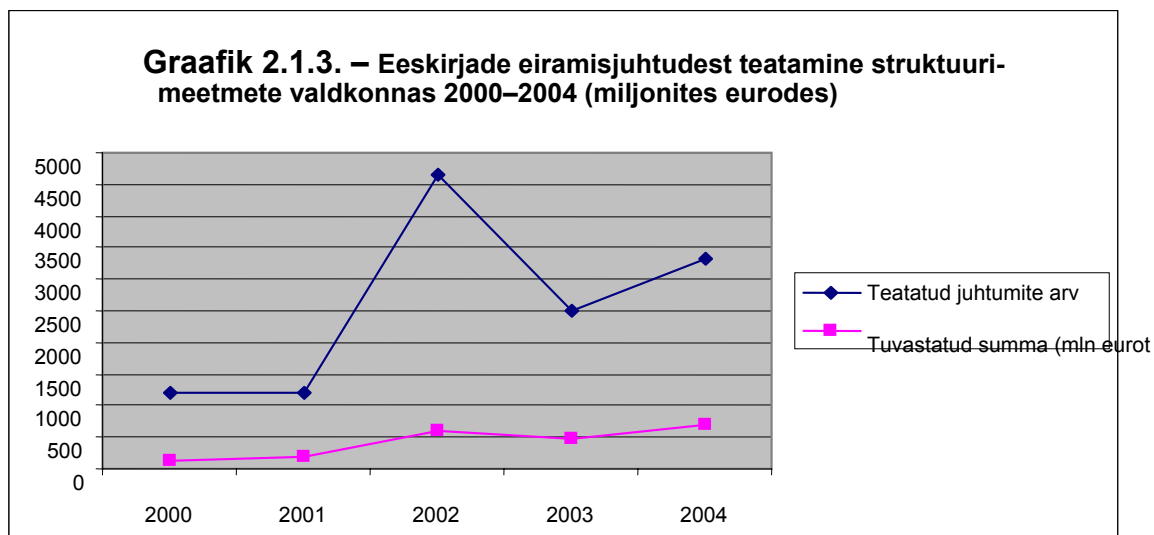
kulukohustuste assigneeringute kogusummast (42,935 miljardit eurot aastal 2004 ehk tegemist on selge paranemisega, võrreldes varasemate aastate andmetega).

Komisjon hindab pettuse mõju ühenduse eelarvele ühelt poolt liikmesriikide prognooside ja teiselt poolt oma analüüside alusel. Tema hinnangul võib liigitada 11% teatatud eeskirjade eiramisjuhtudest ehk kokku umbes 6,8 miljonit eurot pettusega seotuks. Enamus pettusekahtlusi on seotud fiktiivse pindala deklareerimisega ning võltsitud tollidokumentide ja toetuse taotlustega.

2.1.3. Struktuurimeetmed

2004. aastal kasvas nii teatatud eeskirjade eiramisjuhtude arv (3339 juhtumit, kaasa arvatud Ühtekuuluvusfond) kui ka nende finantsmõju (695,6 miljonit eurot), võrreldes varasema aastaga. See on tingitud juhtumite arvu suurenemisest Euroopa Regionaalarengu Fondiga seotud valdkondades. Nende eeskirjade eiramisjuhtude finantsmõju moodustab struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi assigneeringutest umbes 2% (35,665 miljardit eurot aastal 2004).

Komisjoni hinnangul võib liigitada 20% teatatud eeskirjade eiramisjuhtudest pettusega seotuks. Neil näib olevat suurim mõju Euroopa Sotsiaalfondile (ESF) (umbes 26%).

2.1.4. Ühinemiseelsed vahendid

Mitmeaastaste rahastamiskokkulepete abil kehtestati PHARE²², SAPARDi²³, ISPA²⁴ vahendite ning Küprosele ja Maltale²⁵ eraldatud vahendite suhtes struktuurifondidega sarnane eeskirjadest eiramisest teatamise süsteem viidi.

Tabel 2.1.4.: Eeskirjade eiramisjuhtudest teatamine ühinemiseelsete vahendite puhul. Summad on esitatud miljonites eurodes, mis näitavad eeskirjade eiramisega seotud projektide abikõlblikke kulusid kokku

Aasta	PHARE ²⁶		SAPARD		ISPA	
	Juhtumite arv	Summa	Juhtumite arv	Summa	Juhtumite arv	Summa
2002	30	1073	0	0	0	0
2003	12	9	26	76	20	391
2004	81	35	131	81	28	713
Kokku	123	1118	157	157	48	1105

Eeskirjade eiramisest teatavatel ametiasutustel on endiselt vaja teha tõsisid jõupingutusi, et parandada teabe kvaliteeti. 90%-l juhtumitest on komisjonil võimatu teha kindlaks tuvastatud eeskirjade eiramise liiki ning tagasisaadud ja veel laekumata summasid. Seepärast on ülal esitatud tabelis võetud aluseks asjaomaste projektide abikõlblikud kogukulud, mitte tegelikult eraldatud summad. Sel viisil saadud andmeid ei ole veel võimalik põhjalikult analüüsida.

2.2. Pettusevastase võitluse tulemustest teavitamine: üldsuse teavitamine

Läbipaistvuse parandamiseks soovib komisjon paremini teavitada üldsust pettuse ja muude eeskirjade eiramise viisidest, mis ähvardavad ühenduse finantshuvisid, nende võimaliku mõju ja nende vältimiseks võetud meetmetest.

2004. aasta novembris korraldas OLAF koos pettusevastase võitluse kontaktisikute võrgustiku koolitusseminari, kus osalesid riikide pettusevastase võitlusega seotud ametiasutuste sidet pidavad eksperdid. Oma sissejuhatavas kõnes kinnitas volinik

²² Poola-Ungari: abi majanduse ümberkorraldamiseks; määrus (EÜ) nr 3906/89 EÜT L 375, 23.12.1989.

²³ SAPARD (ühinemiseelse põllumajanduspoliitika rahastamisvahend), määrus (EÜ) nr 1268/1999, EÜT L 161, 26.6.1999.

²⁴ ISPA (ühinemiseelse struktuuripoliitika rahastamisvahend), määrus (EÜ) nr 1267/1999, EÜT L 161, 26.6.1999.

²⁵ Määrus (EÜ) nr 555/2002, (EÜT L 68, 16.3.2000).

²⁶ Selle veeru andmed hõlmavad ka vastavalt määrusele 555/2000 Küprose ja Malta esitatud andmeid.

Siim Kallas, et „läbipaistvusel on keskne roll võitluses korrupsiooni ja eelarve väärkasutamise vastu ning ennetustöös nendes valdkondades. Suhtlemine on läbipaistvuse aktiivne vorm. Tihti ei ole pettuse ärahoidmiseks vajagi muud kui läbipaistvust“. Samal ajal toonitas ta, et juurdluse puhul tuleb erinevate huvide vahel leida tasakaal.

Käesoleva aruande jaoks esitatud liikmesriikide teabe²⁷ analüüsist tuleb välja, et teabe edastamine haldus- või kohtuliku uurimise erinevates etappides on õiguslikult väga erinevalt reguleeritud.

Piiratud arv liikmesriike pooldab üldsuse laia teavitamist nii haldus- kui kohtulike uurimiste puhul, alates nende algatamisest kuni uurimisega seotud andmete avalikustamiseni pärast selle lõpetamist.

Ometi piirdub enamus liikmesriike üldsuse teavitamisega haldusjuurdluste erinevatest etappidest. Nad põhjendavad seda asjaoluga, et õigus teabe saamisele peab olema tasakaalus vajadusega kaitsta kaebealuse õigusi, eraelu puutumatust ja inimväärikust. Samuti keelduvad nad avalikustamast juurdlusandmeid pärast selle lõpetamist. Kohtuliku uurimise puhul on nad siiski nõus üldsuse laiema teavitamisega, kuid see ei toimu automaatselt, vaid pigem massiteabevahendite taotlusel või selgesõnalise loa olemasolu korral.

2.3. Liikmesriikide võetud meetmed

Allpool esitatud meetmed on toodud vaid näitena. Ühes teises komisjoni dokumendis²⁸ on loetletud kõik teavitatud uued meetmed, mis liikmesriigid on võtnud 2004. aastal. Üldjuhul teavitasid uued liikmesriigid ainult meetmetest, mis võeti vastu või mis jõustusid pärast 1. maid 2004.

2.3.1. Uued horisontaalmeetmed

Ühenduse finantshuvide kaitse parandamiseks on liikmesriigid teatanud väga erinevate meetmete vastuvõtmisest: rahapesu või korrupsiooni vastu võitlemise meetmed, pettusevastane riiklik strateegia, tollialaste uurimiste rakendusala laiendamine, teatavate eeskirjade eiramise määratluse laiendamine, et need kataks ka Euroopa eelarvele kahju tekitamist, finantskontrolli parandamine või andmete arvutipõhine töötlemine jne.

2004. aastal võeti Belgias vastu uus seadus rahapesuga võitlemise kohta. Selles seaduses on ette nähtud, et finantsteabe töötlemise üksus (Cellule de traitement des informations financières) peab edaspidi teavitama rahandusministeeriumi prokuratuurile edastatud andmetest rahapesu ja vara kohta, mis on seotud suure ja organiseeritud maksualase pettuse toimepanekuga. See säte hõlmab ka ühenduste eelarve suhtes toime pandud pettust.

²⁷ SEK(2005)973.

²⁸ SEK(2005)973. Liikmesriikidel paluti teatada vaid nendest meetmetest, mis ei kujuta endast puhtalt ühenduse õiguse rakendamist. Arvestades, et komisjon koostab aruande igal aastal, ei tohiks tõlgendada asjaolu, et teatavates liikmesriikides ei võetud 2004. aastal ühtegi uut meetet, üldise finantshuvide kaitse tasemega nendes liikmesriikides. See võib pigem viidata aktiivsemale tegevusele varasemal ajavahemikul.

Läti valitsus võttis ajavahemikuks 2004–2008 vastu laiaulatusliku programmi, et võidelda korrupsiooni vastu. Ühes Läti seaduses on korrupsioonivastase võitluse ja ennetamise bürood volitatud saama teavet poolelioleva kriminaaluurimise kohta (prokuröri loal) ning poliitiliste organisatsioonide saadud annetuste või riigiteenistujate antud ja võetud võlgade kohta (prokuröri või ülemkohtu esimehe loal).

Tšehhi Vabariik võttis vastu riikliku strateegia, et võidelda pettuste vastu, mis kahjustavad ühenduste finantshuvisid.²⁹

Prantsusmaal laiendati riigi tollialaste rikkumiste talituse (Service national de la douane judiciaire) pädevust kõikidele rikkumistele, mis on seotud ühenduse finantshuvide kaitsega.³⁰ Kõnealused töötajad, kellel on volitused kohtu uurimisi teostada, on edaspidi pädevad uurima ka struktuurifondidega seotud eeskirjade eiramisi.

Poola finantskaristusseadusliku muutmisega võeti kasutusele avalik-õigusliku kohustuse määratlus. Edaspidi võib Euroopa eelarvevahendite kogumata jätmist või Euroopa ühenduste või tema nimel hallatavat eelarvevahendite kogumata jätmist lugeda avalik-õigusliku kohustuse rikkumiseks tingimusel, et kõik muud rikkumise koosseisuks vajalikud kriteeriumid on täidetud.

Sloveeni karistusseadustikku lisati maksudest kõrvalehoidumise määratlus, mis hõlmab pettust ühenduse finantshuvide vastu toime pandud.

Slovakkias laiendati eelarvedistsipliini rikkumise määratlust eeskirjade eiramisele, mis on pandud toime ühenduse vahendite kasutamisel.³¹

Soome seadusandja lõi finantskontrolli ametikoha. Sellel ametikohal töötaja on sõltumatu ja tal on juurdepääsuõigus teabele. Tema ülesanne on koordineerida Euroopa vahendite sise- ja halduskontrolli Soomes, koostada aruandeid kõnealuste vahendite järelevalve ja auditi, juhtimisvigade ja eeskirjade eiramise kohta. Need aruanded on mõeldud Euroopa Liidu institutsioonidele ja muudele asutustele. Samuti asutas Soome valitsus sisekontrolli ja riskijuhtimise nõukogu, kelle ülesanne on eelkõige kontrollimenetluste ühtlustamine ja siseauditi parandamine.

Portugalis peavad asutused, kes haldavad avalikke vahendeid (ja eriti Euroopa vahendeid), korraldama kulude kohta edaspidi siseauditi vähemalt iga 8 aasta tagant.³² Auditis tuleb hinnata asutuse ülesandeid ja eesmärke ning kulusid kokkuhoiu, tõhususe ja mõjususe põhimõtete alusel.

Koostöö hõlbustamiseks Läti finantspolitsei ja Eesti tolliameti vahel sõlmiti leping.

Tšehhi õigussüsteemis kehtestati muudatused seoses võitja selgitamisega avaliku pakkumise raames. Muudatus tehti eelkõige pettuse ärahoidmiseks.

²⁹ 12. mai 2004. aasta resolutsioon 456

³⁰ 9. märtsi 2004. aasta seadus nr 204/2004, millega kohandatakse õiguskorraldust kuritegevuse arenguga.

³¹ Seadus nr 523/2004.

³² Seadus nr 48/2004.

Andmete arvutipõhine töötlemine. Mitmed liikmesriigid on teatanud andmete arvutipõhise töötlemise parandamisest, mis peaks suurendama erinevate ametiasutuste tõhusust ja usaldusväärsust. Prantsusmaal on uue tarkvara programmi kasutuselevõtmisel tulevikus võimalik automatiseerida, jälgida ja muuta usaldusväärsemaks halduskontrolle ja kohapealse kontrollimise eesmärgil külastatavate ettevõtete väljavalimist maaelu arengu valdkonnas. Leedus võeti kasutusele struktuurifondide ja täiendavate finantsvahendite kavandamise ja kasutamise seotud teabe kogumiseks ja säilitamiseks mõeldud arvutipõhine juhtimissüsteem. Ühendkuningriigis lõi Šoti omavalitsus Internetipõhise keskkonna taotluste ja nõuete esitamiseks ning seda saab kasutada kõikide struktuurifondide jaoks. Ungaris töötati 2004. aastal struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondiga seotud teabe tõhusaks ja ühtseks töötlemiseks välja arvutipõhine ühtne juhtimissüsteem (EMIR).

2.3.2. *Uued meetmed omavahendite valdkonnas*

Hispaanias muudeti 2004. aasta juulis maksuseadust. Pettusega tõhusamalt võitlemiseks lisati seadusesse võimalus kasutada uusi tehnoloogiad ja mehhanisme. Sellega suurendatakse maksukontrollide arvu ja parandatakse maksuvõlgnevuste sissenõudmismenetlust.

Irimaal on uue seaduse alusel laiendatud oluliselt tollitöötajate volitusi õigusrikkumise toimepanemisel kasutatud või kuritegelikul teel saadud vara arestimiseks. Iiri riik soetas 2004. aasta detsembris konteinerite tuvastamiseks mobiilse skanneri, mis peaks oluliselt parandama tolliteenistuste tõhusust võitluses meritsi toimuva salakaubaveoga.

Ühenduse omavahendite üle maksukontrolli korraldamiseks kohandati Poolas tolliseadust.

2.3.3. *Uued meetmed põllumajanduskulude valdkonnas*

Ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas on Prantsusmaa ühendamas maksebüroosid keskusteks ja kavandab koondada 2007. aastal need kõik ühe makseasutuse alla.

Itaalias võeti vastu dekreet-seadus, mille eesmärk on ühtlustada ja ratsionaliseerida kontrollimist. See õigusakt annab piirkondlikele omavalitsustele volituse kohaldada halduskaristusi nende toiduainetevaldkonna pettuste suhtes, mille puhul on rikutud Euroopa õigusakte.

Poolas on uues seaduses põllumajandusturu agentuuri esimehele antud volitused võtta ebaseaduslikult või ülemääraselt makstud põllumajandustoetuse suhtes vastu haldusotsus, mille raames rikkumist käsitletakse tollivõlana ning mis annab talle võimaluse nõuda seda tagasi haldustäitemenetluse kaudu.

2.3.4. *Uued struktuurimeetmed*

Maltal muudeti 2004. aastal I seadusega avalike vahendite kogumise, kontrolli ja väljamaksesüsteeme. See hõlmab ka struktuurifonde. Samuti on uues seaduses sätestatud menetlused, mida järgida võitluses pettuste ja muude eeskirjade eiramisega.

Madalmaades võeti 2004. aastal vastu mitmeid haldusmeetmeid, et tagada Euroopa Sotsiaalfondi vahendite nõuetekohane kasutamine ja eeskirjade eiramise tõhusam ennetamine. Meetmed hõlmavad teabevahetust, abi ja kontrolle, eriti tagasiulatava jõuga taotluste puhul.

Poolas loodi 20. aprilli 2004. aasta seadusega iga struktuurifondi jaoks riiklik kontrolliüksus.

Portugalis võeti kasutusele uus struktuurifondide ja ühtekuuluvusfondi auditi käsiraamat. Selles on määratletud meetodid, mida peab järgima finantsjärelvalveasutus, kes koostab kinnitava avalduse kaasrahastatud meetmete lõpetamisel.

2.4. Komisjoni vastuvõetud meetmed

2.4.1. Kokkuvõtte tegevuskavast

Komisjoni finantshuvide kaitse ja pettusevastase tegevuskavas ajavahemikuks 2004–2005 järgiti ajavahemikuks 2001–2005 kehtestatud üldist strateegilist lähenemist^{33, 34}.

Komisjon viis 2004. aastal 37-st eespool nimetatud kavas nimetatud meetmest ellu 11. Nende hulgas tuleks tõsta esile järgmised:

- Ettepanek määruste nr 1073/99 ja 1074/99 muutmiseks³⁵ (vt punkt 1.1);
- Määruse ettepanek vastastikuse haldusabi kohta ühenduse finantshuvide kaitseks kelmuste ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu, eriti rahapesu ja käibemaksupettuse vastu³⁶ (vt punkt 3.2).
- aruanne³⁷ ühenduse finantshuvide kaitset käsitleva konventsiooni rakendamise kohta liikmesriikides. Kõnealune konventsioon jõustus aastal 2002. Selles on tuvastatud teatav arv puudusi. Komisjon leiab, et on piisavalt põhjusi ühenduse finantshuvisid käsitleva direktiivi eelnõu³⁸ vastuvõtmise kiirendamiseks.

2.4.2. OLAFi tõhustamine

OLAF on teinud alates oma loomisest märkimisväärsed jõupingutusi, et lühendada esialgse hindamise ja juurdluste kestust. Pärast seda, kui keskmine eiramiskahtlusega seotud andmete hindamise kestus oli ajavahemikus juuli 2000 kuni juuni 2001³⁹ tõusnud 18 kuuni, langes see uuesti 5 kuule. Alates 1999. aastast on juurdluste

³³ Komisjoni teatis ühenduse finantshuvide kaitse kohta – Pettusevastane võitlus: üldine strateegiline lähenemisviis, KOM (2000) 358 (lõplik).

³⁴ Komisjoni teatis ühenduse finantshuvide kaitse kohta – Pettusevastane võitlus: tegevuskava aastateks 2004–2005, KOM(2004)544 lõplik.

³⁵ KOM(2004)103 lõplik ja 104 lõplik

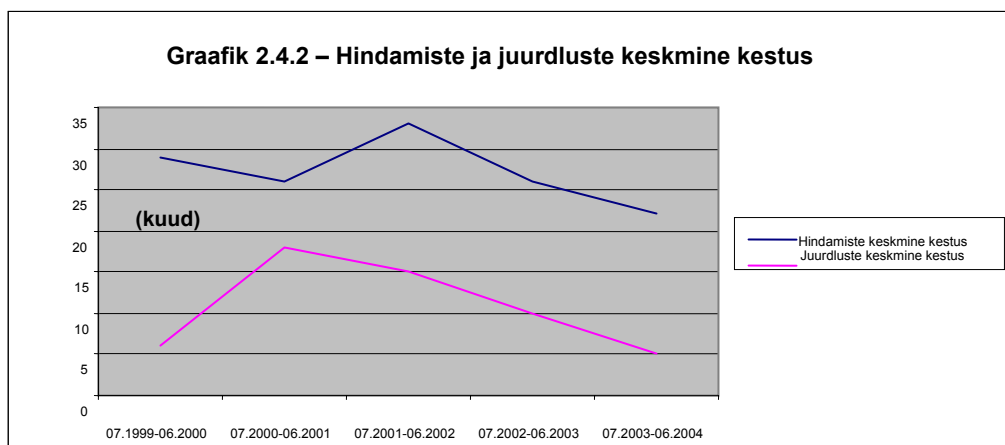
³⁶ KOM(2004)509 lõplik

³⁷ KOM(2004)709 lõplik

³⁸ KOM(2002)577 lõplik

³⁹ Ajavahemikus juuli 1999 kuni juuni 2000 oli hindamise keskmine kestus kuus kuud, kuid seda ajavahemikku ei saa pidada representatiivseks, sest uusi menetlusi hakati kasutama alles 2000. aasta lõpus.

keskmise kestus pidevalt langenud. Kui viis aastat tagasi oli see 29 kuud, siis praegu on see umbes 22 kuud.

Järelkäsitlusega lõppenud juurdluste osatähtsus kasvas (ajavahemikus juuli 2003 kuni juuni 2004 umbes 1 juhtum 2-st, samas kui see oli aastatel 1999–2000 1 juhtum 5-st), eriti õiguslike järelkäsitluste puhul (kui aastatel 1999–2000 oli see 1 juhtum 22-st, siis aastatel 2003–2004 1 juhtum 3-st).⁴⁰

2.4.3. OLAFi tööalaste teadmiste kasutamine õigusloome ja lepingute halduse parandamiseks.

Komisjoni reformi käsitlevas valges raamatus⁴¹ on esitatud rida meetmeid selle kohta, kuidas kasutada paremini olemasolevaid teadmisi eeskirjade eiramise ja pettuste ennetamiseks. Komisjoni teatise⁴² on ette nähtud mehhanism selleks, et konsulteerida OLAFiga võimalikult varajases õigusloome etapis eesmärgiga parandada õigusaktide kvaliteeti. Samuti on selles ette nähtud rea ennetavate meetmete võtmine koostöös ametiga, et hallata eelarve peadirektoraadi lepinguid. Süsteem käivitus aastal 2003.

2004. aastal tuvastati 29 kavandatud õigusloomemeedet, mille pettusekindlus jättis soovida. Ametil oli võimalik oma tööalaste teadmiste abil toetada ühenduse dokumentide väljatöötamist, eelkõige roheline raamat soodussüsteemide ja tolliseadustiku ajakohastamise kohta ning täpsemad määrused, nagu määrusettepanek seenekvootide kohta või kolmandatest riikidest imporditud küüslaugu päritolusertifikaat.

Ühenduse programmides kandidaatriikide osalemist käsitlev uus vastastikuse mõistmise memorandum näidis sisaldab otsetoetuste kohta sätteid, mis tagavad finantshuvide tõhusama kaitstuse.

⁴⁰ Ameti tulemuste kohta leiab lisateavet täiendavast hinnangust OLAFi tegevuse kohta, SEK(2004) 1370.

⁴¹ Komisjoni reform, Valge raamatu I osa punkt V3 ja II osa punkt XXX KOM(2000) 200 (lõplik)

⁴² Komisjoni teatis õigusaktide ja lepingute haldamise pettuskindluse kohta. 7.11.2001, SEK(2001) 2029 (lõplik).

3. PÕLLUMAJANDUS- JA TOLLIALANE KOOSTÖÖ

Tolli- ja põllumajandusalast koostööd käsitlevas õigusaktis⁴³ on määratletud viisid, kuidas liikmesriikide tolli- ja põllumajandushaldusasutused teevad omavahel ja komisjoniga koostööd kas taotleva asutuse taotlusel või omaalgatuslikult selleks, et tagada isikute, paikade, kauba ja transpordivahendite liikumise, haldusjuurdluste, tunnistuste väljastamise jms üle eri järelevalve.

Määruses on sätestatud laiaulatuslik teabevahetus, mille raames pädevad asutused edastavad komisjonile kogu vajaliku teabe tuvastatud eeskirjade eiramise ja pettusekahtluste, kasutatud meetodite ja menetluste jms kohta (artikkel 17). Samuti on määruses ette nähtud vastastikune abi kolmandate riikide ametiasutustega ning komisjoni teavitamine, kui tegu on talle erilist huvi pakkuvate andmetega (artiklid 19–22).

Määruses on ette nähtud tolliinfosüsteemi loomine (artiklid 23–41), mis võimaldab edastada andmeid kiiresti ja muudab koostöömenetlused tõhusamaks.⁴⁴

Käesoleval aastal valisid komisjon ja liikmesriigid selle teema küsimustiku üheks põhiteemaks. Järgmises osas esitatakse ülevaade olukorrast selles valdkonnas.

3.1. Liikmesriikide meetmete analüüsi tulemused⁴⁵

Üldiselt võib määruse rakendamisega rahule jääda. Analüüs näitab, et kättesaadava statistika kvaliteeti võiks parandada nii liikmesriikide kui ka komisjoni tasandil ning lahendada tuleks teatavad praktilist laadi probleemid.

Statistika teatiste kohta. Enamikul liikmesriikidest on raskusi teatiste ja aruannete kohta usaldusväärse ja ühtse statistika edastamisega. Sellise teabe jaoks puudub nii keskne andmebaas kui ka mõiste „teatis“ ühtne määratlus. Saadud andmeid oli võimalik uurida vaid kvantitatiivselt; neid analüüsida ei olnud võimalik. Samuti puudub analüüsimiseks sobilik statistika komisjoni taotletud või talle edastatud teatiste ja aruannete arvu kohta. Andmebaase peaks parandama, et neid oleks võimalik kasutada riskianalüüsiks.

Vastastikuse abi taotluste menetlemine. Liikmesriigid on nimetanud probleeme, mis on eelkõige seotud vastamistähtaegadega, vastuste kvaliteedi ja asjakohasusega (kui mitte vastuse puudumisega, eriti teatavate kolmandate riikide puhul) ning tõlkimisega. Mõnikord on selle tulemuseks algatatud meetmete aegumine. Enamik liikmesriike kasutab menetluse kiirendamiseks korrapäraselt meeldetuletusi.

⁴³ Määrus (EÜ) nr 515/97, EÜT L 82, 22.3.1997, täiendatud komisjoni määrusega (EÜ) nr 696/98, EÜT L 96, 28.3.1998.

⁴⁴ Sellele süsteemile on lisandunud kolmanda samba meede: II Napoli konventsioon, milles on sätestatud vastastikuse abistamise mehhanismid kriminaaljuurdluste raames, mis käsitlevad tollialaste eeskirjade rikkumisi ühenduse ja riigi tasandil. Teatavate asjaomaste juurdluste puhul on tegemist määruse (EÜ) nr 515/97 alusel algatatud haldusjuurdluste loomuliku jätkuga. 10 liikmesriiki (Austria, Belgia, Küpros, Ungari, Leedu, Läti, Portugal, Soome, Sloveenia, Slovakkia) ratifitseerisid selle konventsiooni aastal 2004. Veel kaks liikmesriiki (Tšehhi Vabariik, Eesti) ratifitseerisid selle 2005. aasta alguses. Käesoleva aruande koostamisel olid veel puudu vaid kolme liikmesriigi ratifitseerimiskirjad.

⁴⁵ Kõik liikmesriikide vastused leiab aruandele lisatud töödokumendist (SEK(2005) 973); aruandes esitatakse vaid kokkuvõtlik ülevaade.

Koostöö kolmandate riikidega. Et lahendada osa esiletoodud probleemidest, on liikmesriigid teinud ettepaneku sõlmida kolmandate riikidega koostöölepingud.⁴⁶ Kuigi komisjon ajakohastab ja jagab kontaktisikute loetelu igal vastastikuse abikomitee koosolekul (kaks või kolm korda aastas), on teatatud, et mõnikord on raskusi kolmanda riigi või liikmesriigi pädeva asutuse kindlaksmääramisel (kui taotluse saadab kolmas riik).

Pettuseohu kohta saadud teadete läbivaatamine. Liikmesriigid teavitavad komisjoni pettuseohust või muust eeskirjade eiramisest, kui need pakuvad ühenduse tasandil erilist huvi, ning komisjon edastab kõnealuse teabe teiste liikmesriikide pädevatele asutustele.⁴⁷ Teatavates riikides on kaks või enam ametiasutust pädevad rakendama tollialaseid õigusakte, kuid nende teateid menetletakse sarnaselt teiste vastastikuse abi taotlustega: üldjuhul analüüsib saadud teadet esimesena koordineerimise kesksus või amet ning määrab kindlaks seda küsimust käsitleva pädeva ametiasutuse.⁴⁸ Koordineerimisüksus/amet edastab saadud tulemused komisjonile (OLAFFile).

Kohtuorganilt loa saamise kohustus. Kui vastastikuse abi taotluse menetlemiseks vajaliku meetme rakendamiseks on vajalik kohtuorgani luba, edastatakse selle alusel saadud teave taotluse esitanud riigile.⁴⁹ Mõnikord tuleb teabe edastamiseks saada kohtuorganilt täiendav luba. Liikmesriigiti on kohtuorgani luba vajavad juurdlusliigid väga erinevad, eriti seoses tolliasutuste volitustega haldusjuurdlustes. Kui uurimise korraldamiseks on vaja luba, siis üldjuhul nõutakse seda eraldi ka aruande edastamiseks taotluse esitanud riigile.⁵⁰ Samuti on teatavates liikmesriikides saadud andmete edastamiseks sätestatud täiendavad tingimused, mida määruses ei ole.

Pärast kolmandas riigis korraldatud kontrollkäiku esitatud aruannete kasutamine. Pärast kolmandas riigis kontrollkäigu korraldamist edastatakse asjaomasele liikmesriigile selles osalenute allkirjastatud aruanne koos dokumentidega, mida võib kasutada tõestusmaterjalina, ning seda isegi juhul, kui liikmesriik ise kontrollkäigus ei osalenud.⁵¹ Komisjon soovis teada, kas aruandeid ja edastatud dokumente oleks võimalik kasutada tõestusmaterjalina siseriiklikes kohtuorganites sissenõudmismenetluse raames, sõltumata sellest, kas liikmesriik ise kontrollkäigul osales või mitte. Liikmesriigid kinnitasid, et see on võimalik. Ometi võib põhjustada asjaolu, et aruandele ei ole alla kirjutanud kolmanda riigi ametiasutused (mida ühenduse õigusaktides ei nõuta), tõestamisega probleeme menetluse raames, mis on algatatud liikmesriigis, kes ise kontrollkäigul ei osalenud.

⁴⁶ Kokkuleppe sõlmimist on soovitatud järgmiste riikidega: Albaania, Armeenia, Valgevene, Bosnia ja Hertsegoviina, Kanada, Hiina, Horvaatia, Araabia Ühendemiraadid, Indoneesia, Jaapan, Laos, Malaisia, Panama, Rumeenia, Venemaa, Serbia ja Montenegro, Singapur, Taiwan, Tai, Tuneesia, Vietnam, Lähis-Ida riigid, Balkani riigid, Põhja-Aafrika riigid, Kagu-Aasia riigid. 20. oktoobril 2004 Indiaga ja 26. märtsil 2001 Mehhikoga sõlmitud koostöömemorandumid on jõustunud.

⁴⁷ Määruse 515/97 artikkel 18.

⁴⁸ Poolas on peamine komisjoni kontaktasutus riigikassa rahvusvaheliste suhete osakond, kuid teatavatel juhtudel tuleb ühendust võtta ka tolliasutustega. Mõlemad asutused kuuluvad rahandusministeeriumi haldusalasse.

⁴⁹ Määruse 515/97 artikkel 3.

⁵⁰ Välja arvatud Poolas, Slovakkias, Prantsusmaal tollialaste uurimiste puhul.

⁵¹ Määruse artikkel 20.

Statistika teatatud juhtumite suhtes võetud meetmete kohta. Määruse kohaselt teatatud juhtumite suhtes tehtud haldus- ja kohtuotsustest tuleb teatada.⁵² Kuigi mitmes liikmesriigis kavatakse luua osakonnad, kelle ülesanne oleks teatatud juhtumite järelevalve ning nende alusel statistika koostamine, ei halda praegu enamik neist kõnealust teavet tsentraliseeritult ning kogutud statistika on puudulik ja väheausaldusväärne. Organiseeritud kuritegevusega seotud otsuste osatähtsus on väga väike. Seda võib seletada sellega, et organiseeritud kuritegevuse osalus tolli- ja põllumajandusalastes rikkumistes on väike, et organiseeritud kuritegevuse määratlus on teatavate liikmesriikide õigussüsteemis piiratud, et õigusasutused kvalifitseerivad tuvastatud rikkumiste toimepanijad (nt vandeseltslaslikkus) või et toimikutes on tõestusmaterjal puudulik.

3.2. Komisjoni võetud meetmed aastal 2004

Põllumajandus- ja tollialase koostöö parandamine. Jätuks eelarve peadirektoraadi vastastikuse abi teadete läbivaatamist käsitlevale aruandele⁵³ pidas komisjon nõu liikmesriikidega ja leidis kinnitust vajadusele:

- suurendada töömeetodite tõhusust ajakohasema ja kiirema teabevahetuse ja selle järelevalve kaudu;
- tagada tuvastamis-, uurimis- ja karistusvahendite vaheline kokkusobivus (vastastikuse abi, tolliinfosüsteemi⁵⁴ ja FIDE⁵⁵ failide seostatus);
- parandada koostöötamise komisjoni erinevate talituste eesmärkide vahel.

2004. aastal käivitati teostatavusuuringud elektroonilise teate „Vastastikune abi / Teatis pettuse kohta“ loomiseks.

Koostöö laiendamine muudele valdkondadele. Komisjon tegi 20. juulil 2004 Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku määruse vastuvõtmiseks vastastikuse haldusabi kohta.⁵⁶

Kavandatud määruses luuakse üksikasjalikum õiguslik alus pettusevastaseks võitluseks ning soodustatakse koostööd ja koordineerimist ühenduse tasandil komisjoniga, eriti OLAFiga. Määrusettepanek on horisontaalse iseloomuga: see hõlmab kõiki ühenduse pettusevastase võitluse valdkondi, mis on veel valdkondlike õigusaktidega reguleerimata, eriti liikmesriikide ja komisjoni vahelist koostööd

⁵² Artikkel 49. Üldjuhul edastatakse see OWNRES süsteemi kaudu.

⁵³ Liikmesriikides vastastikuse abi teadete läbivaatamist käsitlev 2002. aasta aruanne.

⁵⁴ Tolliinfosüsteemi andmebaas, mis on ette nähtud 26. juuli 1995. aasta infotehnoloogia tollialast kasutamist käsitlevas konventsioonis (EÜT C 316, 27.11.1995). Uue ühise liidese abil peaks olema võimalik salvestada teatav hulk vastastikustes abi teadetes sisalduvatest andmetest.

⁵⁵ Tollialaste uurimisjuhtude identifitseerimise faili (FIDE) loomine on ette nähtud infotehnoloogia tollialast kasutamist käsitleva konventsiooni 8. mai 2003. aasta lisaprotokollis (EUT C 139, 13.06.2003). FIDE peaks võimaldama ühe liikmesriigi pädevatel asutustel määrata kindlaks teises liikmesriigis pädevad asutused, kes uurivad või on uurinud samu isikuid või ettevõtjaid.

⁵⁶ KOM(2004)509 lõplik

pettusevastases võitluses, mis on seotud ühendusesisese käibemaksuga⁵⁷, struktuurifondide ja otsetoetustega. Samuti hõlmab see teabe kasutamist finantstehingute kohta, millel lasub ühenduse finantshuve kahjustava pettuse teel saadud tulude rahapesukahtlus. Koostöö peaks keskenduma juhtumitele, mis on ühenduse tasandil erilise tähtsusega, s.t mille eeldatav kahju on käibemaksupettuse puhul vähemalt 500 000 eurot ja muudel juhtudel 100 000 eurot.

4. SISSENÕUDMINE

Komisjon kontrollib vea, pettuse või muu eeskirjade eiramise tagajärjel põhjendamatult makstud summade sissenõudmist ja omavahendite laekumist. Otsejuhtimisvaldkondades kuulub sissenõudmine komisjoni pädevusse. Detsentraliseeritud juhtimisvaldkondades jagab aga komisjon seda pädevust; komisjon jälgib liikmesriikide algatatud sissenõudmismenetlusi ja kohaldab vajaduse korral kontrollimise ja heakskiitmise menetlust.

2004. aastal võttis komisjon mitu meetet, et parandada omavahendite, põllumajandusvahendite ning struktuurifondide ja otsetoetustega seotud vahendite sissenõudmist.

4.1. Traditsioonilised omavahendid

Traditsiooniliste omavahendite sissenõudmise eest vastutavad liikmesriigid. Nad peavad kirjendama makstud tollivõlad ja/või -tagatised A-raamatupidamisarvestuses⁵⁸ ning sissenõudmata ja tagatiseta (või tagatud, kuid vaidlustatud) võlad B-raamatupidamisarvestuses. Enamik B-raamatupidamisarvestuses kirjendatud võlgade puhul on tegemist pettuste või eeskirjade eiramisega.

Ühes aruandes⁵⁹ analüüsiti 17 sissenõudmise juhtumit, mille puhul oli esitatud OLAFi vastastikuse abi teatis. Iga juhtum oli seotud mitme liikmesriigiga ning üle miljoni euro suuruse finantsmõjuga ühenduse eelarvele. Valitud juhtumid hõlmasid erinevaid varasid ja olid seotud erinevate pettuseskeemidega (valeandmete esitamine tolliväärtuse, hinna ja päritoludeklaratsioonide kohta). Komisjon on täheldanud, et võlgade tegelik sissenõudmismäär on pidevalt kasvanud (1994. aastal 2%, 1998. aastal 12% ja 2003. aastal 15% uuritud valimist).

Samuti peavad liikmesriigid registreerima andmed kõikide tuvastatud pettuste ja eeskirjade eiramise kohta andmebaasis OWNRES, kui nende finantsmõju traditsioonilistele omavahenditele võib ületada 10 000 eurot. Kuna need juhtumid peavad üldjuhul kajastuma ka B-raamatupidamisarvestuses, siis komisjon võrdles neid andmeid omavahel. Tulemus võiks olla parem. Kui komisjon võrdles uuesti andmeid 2004. aastal, oli võimalik näha olulist edasiminekut.

⁵⁷ Kavandatud määruse eesmärk on täiendada nõukogu 7. oktoobri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1798/2003 (ELT L 264, 15.10.2003), mis hõlmab koostööd ainult liikmesriikide vahel, mitte aga liikmesriikide ja komisjoni vahel.

⁵⁸ Määrus (EÜ) nr 1150/2000, (EÜT L 130, 31.5.2000).

⁵⁹ Komisjoni aruanne traditsiooniliste omavahendite järelevalve kohta pettuse ja eeskirjade eiramise korral, KOM(2004) 850, 7.1.2005.

Määruses (EÜ, Euratom) 2028/2004⁶⁰ on sätestatud, et liikmesriigid peavad kuulutama mittesissenõutavateks traditsiooniliste omavahendite summad, mis ületavad 50 000 eurot ja mida ei ole tagasi saadud viie aasta jooksul pärast kuupäeva, mil maksetaotlus on pööratud lõplikult täitmisele. See tähendab, et sellised juhtumid (kaasa arvatud pettuse ja eeskirjade eiramisega seotud võlad, mida on väga keeruline tagasi nõuda) tuleb edastada komisjonile hindamiseks.

4.2. Otsetoetused

4.2.1. Uus finantsmäärus

Uue finantsmäärusega⁶¹ parandatakse oluliselt otsetoetuste sissenõudmise tõhusust. Nüüd kasutatakse korrapäraselt tasaarvestamist (artikkel 73): ühenduste nõudeid tasaarvestatakse võlgnikele samaväärsete nõuetega, mis viimastel on ühenduste suhtes ja mis on kindlad, kindlasummalised ja kuuluvad maksmisele.

Samuti on artikli 72 lõikes 2 sätestatud, et institutsioon võib „täitmisele pööratava otsusega kindlaks määrata summasid, mis on saada teistelt isikutelt peale riikide“. See säte on ette nähtud juba asutamislepingu artiklis 256, kuid vastavaid rakenduseeskirju ei olnud seni täpsustatud.

Lisaks on uues finantsmääruses sätestatud viiviste automaatne arvestamine maksetähtpäevaks maksmata võlgadelt⁶², suurendades oluliselt tagasimakstavat summat⁶³.

4.2.2. Tagatised parandavad lepingute haldamist

Ettemakse sooritamise või eelfinantseerimise ilma tagatiseta on oluline risk ühenduse finantshuvidele. Siiski on see teatavate meetmete elluviimiseks hädavajalik, et saavutada ühenduse poliitikavaldkondades püstitatud eesmärgid. Uues finantsmääruses, eriti määruses, millega kehtestatakse selle rakenduseeskirjad, on ette nähtud teatavad meetmed selle riski vähendamiseks. Nii on rakenduseeskirjades nendeks puhkudeks kehtestatud, et lepinguosalisel või abisaajal peavad enne eelmakse saamist esitama tagatise.

Komisjoni talitused kontrollivad, et tüüplepingud või kokkulepped (kaasa arvatud kandidaatriikidega või kolmandate riikidega sõlmitud kokkulepped, mis on seotud välisabi või ühenduse programmides osalemisega) sisaldaksid ka tõhusaid meetmeid sissenõudmiste kohta.

⁶⁰ ELT L 352, 27.11.2004.

⁶¹ Nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (EÜT L 248, 16.9.2002).

⁶² Komisjoni määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 (millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 üksikasjalikud rakenduseeskirjad) artikkel 86 (EÜT L 357, 31.12.2002).

⁶³ Maksetähtpäevaks maksmata saadaolevate summade viivise määr on määr, mida Euroopa Keskpang kohaldab oma peamiste refinantseerimistoimingute suhtes, mida suurendatakse seitsme protsendi võrra, kui saadaolev summa tuleneb tarne- ja teenuslepingust, ning kolme ja poole protsendi võrra kõikidel muudel juhtudel. Võrreldes varasema määraga, on tegemist olulise suurenemisega: varem võeti aluseks viitemäär, mida suurendati 1,5 protsendipunkti võrra.

4.2.3. Sissenõudmine tsiviilhagi kaudu ja ettevaatusabinõud liikmesriikide õigusaktides

Eelmise aasta aruandes avaldatud uurimusest⁶⁴ selgus, et enamikus liikmesriikidest saab komisjon ühenduste otsetoetuste tagasisaamiseks esitada kahjutasu ja intresside sissenõudmiseks tsiviilhagi. Tsiviilhagi esitamist kriminaalmenetluse raames peetakse tõhusaks vahendiks, et hõlbustada komisjoni jõupingutusi otsetoetustega seotud võlgade tagasisaamisel. Selles peitub mitu eelist, eelkõige menetluse tähtja lühendamise. Kuigi komisjon ei saa tavaõigusega õigussüsteemiga riikides⁶⁵ esitada tsiviilhagi, saab ta taotleda tasaarvestamist.

2003. aasta aruandest selgus ka, et komisjon võib üldjuhul kriminaalmenetluse uurimisetapis taotleda ettevaatusabinõude⁶⁶ võtmist.

2004. aastal soovis komisjon põhjalikumalt analüüsida tingimusi, mille alusel ta saaks esindada ühendust otsetoetustega seotud kohtumenetlustes. Liikmesriikidele edastatud küsimustikus oli esitatud konkreetne juhtum, mis oli seotud ettevõtjaga, kes oli pannud komisjoni vastu toime pettuse. Kaks liikmesriiki⁶⁷ jäid vastuse sellele osale võlgu. Kõik vastused on esitatud komisjoni talituste tödokumendis.

Vaatamata sarnasustele, on eri riikide õigussüsteemides kehtestatud väga erinevad tingimused, mille alusel komisjon saaks tsiviilhagi algatada. See toob veelgi selgemini välja vajaduse tihedaks koostööks komisjoni ja kohtuorganite vahel. Samuti oli komisjonil 2004. aasta aruande põhjal võimalik õppida paremini tundma riikide õiguses kehtestatud tingimusi, mis on vajalikud selleks, et esitada taotlus ettevaatusabinõude võtmiseks.

Tsiviilhagi esitamine. *Avaldus tsiviilhagi esitamiseks.* Enamikus liikmesriikidest peab avalduse esitama komisjon. Rootsisis esitab avalduse alati prokuratuur. Soomes ja Portugalis võib prokuratuur sellise menetluse algatada, kui ta peab seda asjakohaseks. Sel juhul ei pea komisjon avaldust esitama. Soome rõhutas aga, et kui komisjon nõuab kahju hüvitamist, toetudes faktidele, mis ei sisaldu prokuratuuri esitatud süüdistusaktis, peab komisjon esitama avalduse, mis sisaldab kõnealuseid asjaolusid koos tõestusmaterjaliga.

Samuti tuleb teatavates liikmesriikides esitada oma avalduse toetuseks kõik faktid⁶⁸ ja/või kahjutasuks taotletav summa⁶⁹. Lisaks peab teatavates liikmesriikides⁷⁰ olema avalduses selgesõnaliselt esitatud põhjuslik seos pettuse ja ühenduse eelarvele tekitatud kahju vahel. Ainult kaks liikmesriiki⁷¹ nimetasid võimalust esitada hagi pärast kohtuistung algust.

⁶⁴ KOM(2004)573.

⁶⁵ Iirimaa ja Ühendkuningriik.

⁶⁶ Ettevaatusabinõud on meetmed, mida prokuratuur või kohtunik võib ette kirjutada, et takistada kahtlustataval oma varasid enne lõpliku kohtuotsuse tegemist laiali jaotada. Ettevaatusabinõud hõlmavad uurimise all oleva isiku varade külmutamist ja arestimist.

⁶⁷ Luxembourg ja Malta. Samuti tuleb märkida, et teatavate liikmesriikide vastused ei olnud piisavalt üksikasjalikud, et nende alusel oleks olnud võimalik määrata kindlaks olulised andmed, mida komisjon peab oma hagi esitama.

⁶⁸ Tšehhi Vabariik, Kreeka, Itaalia, Saksamaa ja Rootsi.

⁶⁹ Tšehhi Vabariik, Kreeka, Itaalia, Läti ja Slovakkia.

⁷⁰ Prantsusmaa, Ungari ja Poola.

⁷¹ Madalmaad ja Slovakkia.

Nõuded tõendite kohta tsiviilhagi esitamisel. Üheski liikmesriigis ei seata piiranguid tõendite esitamise kohta: seda võib teha nii tunnistajate ülekuulamise näol kui ka kirjalikult. Samas võivad kohtud vabalt otsustada esitatud tõendite piisavuse üle. See tähendab, et üksi komisjoni esitatud kahjuga seotud tõestusmaterjal, kaasa arvatud volitatud eksperdi koostatud auditiaruanne, ei ole tingimata iseenesest piisav lepinguosalise süü tõestamiseks.

Kuigi tõendite esitamiseks ei esitata üldjuhul eritingimusi, nimetasid kolm liikmesriiki teatavaid piiranguid, mis on seatud audiitori koostatud aruandele (mõnikord nõutakse, et aruande oleks koostanud volitatud ekspert⁷² või kohtu määratud ekspert⁷³). Tšehhi Vabariigis on ekspertiisiakt vastuvõetav vaid juhul, kui see sisaldab konkreetseid punkte. Itaalias kehtib menetlusosalistele ja seega ka komisjonile arvuline piirang: kohtusse ei või kutsuda tunnistama üle kahe eksperdi.

Teistes liikmesriikides ei ole audiitorite aruannetele kehtestatud eritingimusi, kuid neid hinnatakse teatavate eritingimuste alusel.⁷⁴

Ettevaatusabinõud. Kõikides liikmesriikides, kus on võimalik tsiviilhagi esitada, on lubatud ka taotleda ettevaatusabinõude võtmist.

Ettevaatusabinõude taotleja. Üldjuhul peab kahjukannataja ehk siis komisjon esitama taotluse prokuratuuri või kohtunikule.⁷⁵ Ainult kaks liikmesriiki teatasid, et nii komisjon kui ka prokuratuur võivad taotleda menetluse ajal ettevaatusabinõude võtmist.⁷⁶

Ettevaatusabinõude taotlemine. Taotluses nõutavad andmed erinevad liikmesriigiti oluliselt. Teatavates riikides⁷⁷ ei ole selleks erinõudeid kehtestatud. Teistes riikides aga peavad esitatud andmed olema väga üksikasjalikud ja sisaldama teavet taotluse õigusliku aluse kohta, ettevaatusabinõusid õigustavate asjaolude kirjeldust, tõestusmaterjali vara kadumise kohta ning tööettevõtja teadaolevate varade kirjeldust ja nende asukohta. Slovakkias nõutakse, et taotlus sisaldaks ettepanekut ettevaatusabinõu võtmiseks.

Varade kadumise ohu ja seega summade tagasisaamise võimaluse kadumise korral lasub tõestamiskohustus üldjuhul kahjukannatajal ehk komisjonil.⁷⁸ Seega on alati komisjoni huvides esitada taotlus koos võimalikult paljude üksikasjadega. Lõpuks tuleks märkida, et ettevaatusabinõudega samaväärsed meetmed on olemas ka

⁷² Tšehhi Vabariik.

⁷³ Poola. Ekspert peab oleme kohtu juures töötav ekspert või konkreetses valdkonnas pädev isik.

⁷⁴ Rootsis tuleb aruanne kohtuistungil isiklikult ette kanda. Sloveenias võidakse dokumendi kontrollimiseks määrata finantseksperdi.

⁷⁵ Austrias, Belgias, Tšehhi Vabariigis, Kreekas, Hispaanias, Soomes, Prantsusmaal, Ungaris, Itaalias, Lätis, Portugalis, Rootsis, Sloveenias.

⁷⁶ Tšehhi Vabariik ja Slovakkia. Kohtuasja läbivaatamise etapis võib prokuratuur esitada taotluse isegi juhul, kui kahjukannatav pool seda ei taotle, kui see on viimase huvides ning eriti juhul, kui on oht, et viimane on jätnud teatavad andmed esitamata.

⁷⁷ Austria, Belgia, Kreeka ja Itaalia.

⁷⁸ Ainult Soome teatas erandist selle põhimõtte suhtes: selliste ajutiste meetmete rakendamise puhul nagu üleandmise keeld või arestimine ei nõuta ohu tõestamist. Põhimõtteliselt piisab, kui taotluses kinnitatakse, et oht on küllalt tõenäoline. Sellegipoolest tuleb taotluses kirjeldada, milles oht konkreetsel juhul väljendub.

teatavates tavaõigusega liikmesriikides. Nendeks on arestimisotsused⁷⁹ ja konfiskeerimisotsused⁸⁰.

4.3. Põllumajandus

Vastavalt andmetele, mis liikmesriigid edastasid määruse (EMÜ) nr 595/91⁸¹ artiklite 3 ja 5 kohaselt, oli 2002. aastal EAGGF tagatisrahastu valdkonnas eeskirjade eiramisega seotud sissenõudmata võlgade kogusumma hinnanguliselt 2,2 miljardit eurot. Oma 2002. aasta detsembri teatises⁸², mille eesmärk oli eelkõige parandada sissenõudmist, otsustas komisjon luua vastava töörühma (TFR - Task Force Recouvrement), mis koosneb OLAFi ja põllumajanduse peadirektoraadi töötajatest. TRF ülesanne oli selgitada välja tagasisaamata summade suurus ja valmistada ette otsused rahalise vastutuse kohta ametliku kontrollimise ja heakskiitmise menetluse raames EAGGF tagatisrahastu valdkonnas. Enne 1999. aastat tagasisaamata summadega seotud juhtumeid, mille puhul kahju ületas 500 000 eurot, hakkas rühm auditeerima 2003. aastal. Üheksat liikmesriiki hõlmanud auditi käigus selgus, et tagasisaamata kogusumma ulatus 765 miljoni euroni.⁸³ 2004. aasta lõpus sai põllumajanduse peadirektoraat alustada raamatupidamisarvestuse kontrollimist ja heakskiitmist. Vastavalt määruse (EÜ) nr 1663/95 (rahalise kohustuse kohta) artiklile 8 saadeti asjaomastele riikidele ametlikud kirjad koos komisjoni ettepanekutega rakendamist vajavate finantskorrektsioonide kohta.

Samuti hakkas TFR auditeerima umbes 3400 enne 1999. aastat teatatud juhtumit, kus kahju oli alla 500 000 euro ning millest teatati ja mille tekitatud kahju oli seni tagasi saamata (finantsmõju hinnatakse kokku umbes 200 miljonile eurole). OLAFi hallatav eri andmebaas (ECR - External Communications Registry) hõlmab kõiki teatisi, mis liikmesriigid on edastanud vastavalt määruse (EMÜ) nr 595/91 artiklitele 3 ja 5 EAGGF tagatisrahastuga seotud eeskirjade eiramise kohta. Liikmesriikidel paluti kõnealuseid andmeid kontrollida ja täiendada, täita enesehinnangu elektrooniline vorm sissenõudmismeetmete kohta ning teha ettepanek tagasisaamata summade katmiseks. 2005. aastal kontrollib TRF edastatud andmeid ning pärast kontrollimisi ja täiendavate auditite lõpetamist saab alustada ametlikku aruannete kontrollimist ja heakskiitmist.

TRF töö tulemusena paranes liikmesriikide edastatud andmete töötlemine. See tulemus on kooskõlas tahteavaldusega „parandada ühise põllumajanduspoliitika raames eeskirjade vastaselt tehtud maksete kohta kättesaadavate andmete kvaliteeti“. Sellise kohustuse võttis komisjon oma vastustes kontrollikoja eriaruandele nr 3/2004⁸⁴.

⁷⁹ Inglismaa ja Wales.

⁸⁰ Šotimaa.

⁸¹ EÜT L 67, 14.3.1991.

⁸² KOM(2002)671 lõplik.

⁸³ Kõnealune summa ei hõlma 32 juhtumit, millest teatati enne 1999. aastat ja kus asjassepuutuv summa ületas 500 000 eurot. Nende juhtumite puhul tuvastati teatistes sisalduva teabe ja auditi tulemuste võrdlemisel vastuolusid. Nende juhtumitega tegeletakse esmajärjekorras 2005. aastal.

⁸⁴ Eriaruanne nr 3/2004 ühise põllumajanduspoliitika raames eeskirjade vastaselt tehtud maksete sissenõudmise kohta, ELT C 269, 4.11.2004

4.4. Struktuurifondid

Struktuurifondide puhul peavad liikmesriigid tagama nende summade sissenõudmise, mis on makstud põhjendamatult eeskirjade eiramise või pettuse tagajärjel. Kõnealuste summade tagasimaksmiseks komisjonile võib vähendada liikmesriigi rahalist toetust või seda tühistada, kusjuures rahalised vahendid võib paigutada ümber muude meetmete rahastamiseks, kui asjaomast programmi ei ole lõpetatud.

Struktuurifondidest kaasrahastatavad programmid on mitmeaastased ja neid rahastatakse vahemaksete teel. Alusetult makstud summasid võib sisse nõuda enne või pärast programmi lõppemist. Ajavahemikuks 1994–1999 kehtestatud programmi tööperioodi puhul oli komisjonile lõppmaksete taotluste esitamise tähtpäev 31. märts 2003. Sellel ajavahemikul kaasrahastas ühendus ligikaudu 1000 programmi kogusummas ligi 159 miljardit eurot.⁸⁵ Komisjoni eelarvevahendeid käsutavad talitused (regionaalpoliitika, tööhõive-, põllumajanduse ja kalanduse peadirektoraadid) koos OLAFiga tagavad kõnealuste programmide lõpetamiseks nende haldus- ja finantsjärelevalve. Seda järelevalvet teostatakse eelkõige vastavalt määrusele (EÜ) nr 1681/94⁸⁶ liikmesriikide edastatud ja eriandmebaasi (External Communications Registry) sisestatud teatiste alusel eeskirjade eiramise kohta.

Asjaomase ajavahemiku kohta teatasid liikmesriigid ühenduse toetusega seotud eeskirjade eiramisest 1,370⁸⁷ miljardi euro ulatuses.

Nendest juhtumitest on komisjon lõpetanud 5028 ning nendega seotud summa – 634,6 miljonit eurot – on lõppmaksest maha arvestatud. Lisaks on liikmesriigid komisjonile teatanud, et samal ajavahemikul on siseriiklikul tasandil 2604 juhtumi puhul lõpetatud haldus- ja kohtumenetlused. Komisjoni talitused valmistavad ette otsuseid, mille alusel kirjendada tagasisaamata summad eelarvesse.

Käsitlemisel on veel 2694 juhtumit. Nendega seotud sissenõutav summa ulatub umbes 647 miljoni euroni.

⁸⁵ Tegemist oma mitmeaastaste programmidega. See summa ei hõlma projekte, mida rahastati otse struktuurifondidest, ega projekte, mida kaasrahastati Ühtekuuluvusfondist.

⁸⁶ EÜT L 178, 12.7.1994.

⁸⁷ Summa eriandmebaasi andmete alusel seisuga 18. aprill 2005.